

BIBLIJSKI MOTIVI NA FRESKAMA U ĐAKOVAČKOJ KATEDRALI (14)

9. ISUS TJERA TRGOVCE IZ HRAMA

(Alexander-Maximilian Seitz, 1874.)

Biblijska poruka

Događaj bilježe sva četvorica evanđelista. Stariji naziv događaja je »Čišćenje Hrama«. Prva trojica evanđelista stavljaju događaj poslije Isusova svečanog, mesijanskog, posljednjeg ulaska u Jeruzalem, pred sam početak muke, a Ivan ga stavlja nakon svadbe u Kani Galilejskoj, prilikom prva Isusova dolaska na Pashu u Jeruzalemu. No Isusov odgovor na pitanje Židova, kako smije protjerivati trgovce i mjenjače, izravno se odnosi na njegovu muku: »Razvalite ovaj hram, i ja ću ga u tri dana podići«. (Iv 2, 19). Pritom je Isus mislio, i to Ivan želi istaknuti, na »hram svoga tijela«, svoju muku i svoje uskrsnuće. Ivan cijeli Isusov životni put gleda kao približavanje križu i uskrsnuću. - Upravo zato se ovaj prizor pojavljuje u ciklusima o Isusovoj mucu. I ovdje, u katedrali, freska je neposredno prije Posljednje večere i uvod u velike događaje posljednjih dana Isusova zemaljskog života.

U srednjem vijeku prizor je slikan relativno rijetko, mnogo je češći u baroknom slikarstvu, napose kao ulazna freska u crkvu: opomena vjernicima da pri ulasku u crkvu ostave svjetovne

poslove i probitke i da bogoslužje nije puko izvanjsko izvršavanje propisa, nego klanjanje Bogu u duhu i istini. Tipološki, ovoj temi odgovara freska u glavnoj lađi: Izgon iz raja.

Slikarevo viđenje

Prvo što uočavamo na fresci jest - pokret. Sve je zanjihano, uskomešano, iznenađeno i zastrašeno. U središtu je velik Isusov lik. Bičem, spletenim od užetâ, zamahnuo je srdito prema zgranutim mjenjačima novca. Jedan od njih je, u obranu, zaštitio rukom glavu, drugi pridržava zlatnike na izvrnutom stolu, treći je pao na tlo. Iz ruku mu je ispao svitak s ispisanim računima, a dukati iz posude kotrljaju se po podu. Iza njegovih leđa još se jedan od bankara zaprepášteno hvata za glavu. U drugom planu, s iste desne strane, najizraženiji je plećati čovjek, gol do pasa, što užetom pridržava poplašena vola. U dubini je nekoliko likova; oni uzdignutih ruku žurno odmiču. Sasvim uz rub vidi se i glava psa koji se također našao u toj »kući trgovačkoj«.

Na lijevoj strani slike pretežito su ženski likovi. Mlada žena ostavlja košaru s jajima, od kojih su se neka već razbila na podu. Na glavi pridržava krletku punu golubova. U tom joj pomaže i dijete. Dva su goluba izletjela. Jednoga je uspjela uhvatiti, a drugi joj odlijeće. Mladić crne puti pruža ruke da dohvati šareno sukno koje je bio izložio na prodaju. Iza ove skupine još su dvije žene. Jedna, s krletkom i pticama, rupcem prekriva lice kao da se stidi. Druga sve to gleda s nevjericom. Tu je i pastir sa štapom, okružen ovcama. Jedno je janje prigrlio rukom, a pogledom zabezeknuto gleda nastali metež. Diskretno i s nevjericom, u pozadini, vidimo i dvojicu apostola, Petra i Ivana. Zanimili su od čuda.

Slikar je vrlo realistično prikazao što je Ivan u evanđelju zapisao: Isus »u Hramu nađe prodavače volova, ovaca i golubova i mjenjače gdje sjede. I načini bič od užetâ te ih sve istjera iz Hrama, zajedno s ovcama i volovima. Mjenjačima rasu novac i stolove isprevrta, a prodavačima golubova reče: 'Nosite se odavde i ne pravite od kuće Oca mojega kuću trgovačku.« - Duhovnu poruku ovog čišćenja Hrama gledatelj dokučuje tek razmišljanjem i poznavanjem Isusove mesijanske zadaće.

Antun Jarm